

Володимир Удовик,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: udovik@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7749-8095>

**ПРЕЗИДЕНТСЬКІ БІБЛІОТЕКИ США:
ІСТОРИЧНІ ДИСКУСІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ**

Дослідження пов'язане з вивченням форм організації, формування та збереження документальної спадщини президентів США. Розглянуто історичні дискусії та сучасні погляди на перспективи організації діяльності президентських бібліотек, зокрема зміну сталої моделі, сформованої наприкінці 30-х років ХХ ст. Наукова новизна роботи полягає у висвітленні різних підходів до організації, збереження та популяризації документальної спадщини президентської влади. Завдяки розвитку інформаційних технологій, у США формується нова модель президентської бібліотеки, що забезпечує збереження документальних інформаційних ресурсів інституту президентства США в одному місці та надання цифрового доступу до них через світову мережу, а крім того – знижує витрати федерального бюджету на утримання окремої президентської бібліотеки. Сьогодні в багатьох країнах світу організуються президентські бібліотеки, музеї, фонди, що займаються як збереженням документальної спадщини глави держави, так і сприянням її дослідженню та популяризації, а отже, американський досвід є цінним для цих країн.

Ключові слова: президентська бібліотека; США; інститут президентства.

Інститут президента як політичний інститут з'явився наприкінці ХVIII ст. у США, який об'єднав посади глави держави та уряду. За більш як двісті років подібна інституція зі своїми особливостями виникла майже на всіх континентах та в понад двохсот країнах світу. На сьогодні інститут президентства став одним з найголовніших інституцій у багатьох країнах. Президенти впливають не лише на всі сфери внутрішнього життя країни, але й на глобальні цивілізаційні зміни, що відбуваються в сучасному суспільстві. Документальна спадщина президентської діяльності репрезентована великою кількістю різноманітних документів, які розподіляються як за видовою ознакою, так і за місцем зберігання.

Проте формування та збереження документальних ресурсів інституту президентства розпочалося лише на початку ХХ ст., і знову ж таки в США. Саме традицію створення окремих спеціалізованих фондів, інтегрованих в одне ціле архівних, бібліотечних, музейних матеріалів, заклали США. Хоча на початок ХХ ст. питаннями збору та збереження документальних ресурсів президентів зайнялася Бібліотека Конгресу США, однак остаточно оформилася ця традиція наприкінці 30-х років зі створенням Президентської бібліотеки Ф. Рузвельта. Ініціатива Ф. Рузвельта була закріплена Законом про президентські бібліотеки від 1955 р.

Проте за понад 80-річну історію президентських бібліотек у США не вшухають дискусії з приводу доцільності існування саме такої системи президентських бібліотек – децентралізоване зберігання в одному місці архівних, бібліотечних та музейних фондів. Це й визначило мету цієї статті – висвітлити історичну дискусію щодо організації системи президентських бібліотек та намітити тенденції розвитку її трансформації у ХХІ ст. Цими питаннями займаються в основному американські дослідники президентських бібліотек [5, 6, 10], співробітники архівної системи США [9], а також вітчизняні вчені, які досліджували американську архівну систему [2] та правове забезпечення функціонування президентських бібліотек [4]. Проте комплексного дослідження з цієї проблематики, зокрема висвітлення сучасного стану системи президентських бібліотек, враховуючи розвиток інформаційних технологій, ще немає.

У традиційної системи президентських бібліотек США є свої прихильники та критики. Приклад Президентської бібліотеки Б. Обама свідчить про пошуки оптимальної моделі функціонування для спрощення доступу до інформаційних ресурсів президентства для дослідників. Для вітчизняних учених у сфері документознавства та інформаційної справи буде корисним досвід американської системи президентських бібліотек та тенденції її розвитку на сучасному етапі.

Система президентських бібліотек США на сьогодні складається з 14 президентських бібліотек, які об'єднані в Президентську бібліотечну систему й адмініструються Національним архівом та Адміністрацією документації США (далі – NARA). Крім них, функціонують ще понад десяток президентських бібліотек і музеїв, але їхня діяльність спрямовується приватними фондами, університетами або історичними асоціаціями. За традицією, заснованою Ф. Рузвельтом, будівництво та облаштування президентських бібліотек здійснюється за рахунок приватних коштів з благодійного фонду, що починає формуватися більше ніж за рік

до закінчення президентського терміну. Після спорудження приміщень та відкриття бібліотеки і музею, управління ними передається НАРА, проте власність на землю, будівлі та бібліотечно-музейні фонди залишаються за президентським благодійним фондом, а власність на архівні документи – за урядом США згідно з законом від 1978 р. [4, с. 143].

Сьогодні президентські бібліотеки збирають велику кількість відвідувачів музейних колекцій з усього світу, зокрема їхня діяльність спрямована на молоде покоління з метою виховання патріотизму та популяризації історії США. Проте все ж головна мета створення – це доступ дослідників до інформаційних ресурсів для вивчення періоду правління того чи іншого президента. Так, завдяки дослідженню істориками стенограм засідань у Білому домі, вдалося спростувати поширені в суспільній думці міфи про президента Д. Ейзенхауера, як невливого політика та відкрити політичну дискусію щодо війни у В'єтнамі під час президентства Л. Джонсона [14].

Отже, у президентських бібліотеках і музеях США зберігається, опрацьовується та популяризується весь масив документів, що надходить з Білого дому і який пов'язаний з політичною діяльністю президентів, з використанням ними своїх конституційних обов'язків, а також матеріали з особистих архівів президентів і членів їхніх родин, найчастіше дружин, та найближчих офіційних осіб, друзів, соратників. До музейних фондів, які є неодмінною складовою частиною президентської бібліотеки, окрім документів, фотографій, відеофільмів, звукозаписів та особистих речей, входять численні подарунки, одержані президентом і членами його родини за час перебування в Білому домі. Книжковий фонд, як правило, невеликий за обсягом, складається з літератури, присвяченої питанням інституту президентства, міжнародним відносинам, історичному періоду президентського правління. Водночас президентська бібліотека є і науково-дослідним центром, зосередженим на вивченні діяльності президентів, зокрема на формуванні матеріалів «усної історії» тощо. Культурно-просвітницька, освітня та інформаційна діяльність цих установ спрямовується на виховання поваги до історії, державної символіки, демократичних цінностей, насамперед у молодого покоління.

Заклавши основи майбутньої системи президентських бібліотек, президент США Ф. Рузвельт хотів бачити нові установи відкритими для дослідників і громадян, тому й назву було обрано саме «бібліотека», а не «архів», адже основу фондів склали саме архівні матеріали. Однак різниця між архівними та бібліотечними установами полягає в більш мобільному доступі в бібліотеці до документів і матеріалів.

Президента США підтримав Архівіст США Р. Коннор, який у своїй статті «Бібліотека Франкліна Д. Рузвельта» (The Franklin D. Roosevelt Library) (1940) продовжив ідею Ф. Рузвельта про переведення президентської документації під федеральний контроль та про децентралізоване її зберігання в окремі інституції [2, с. 499].

Згодом фахівці визначили переваги існуючої системи президентських бібліотек. Так, у 1973 р. Дж. О'Нілл, колишній директор Президентської бібліотеки Ф. Рузвельта, вважав, що попри деякі недоліки (обмеження доступу та малий темп опрацювання документів співробітниками), документальна спадщина президентів, як єдиний консолідований ресурс, збиралася в одному місці при мінімальних втратах; цей комплекс документів ставав юридичною власністю уряду США з відкритим доступом для всіх дослідників на однакових умовах, і, нарешті, наявність музейної експозиції стала необхідною умовою для популяризації ідеї президентства серед населення [2, с. 501].

На початку 90-х років ХХ ст. архіваріус США Д. Вілсон визначив роль президентських бібліотек як швидкий доступ до президентської документації та поширення позитивного іміджу президентської влади серед широких мас суспільства. На виховній та освітній функціях цих установ робить наголос і професор Р. Кох, дослідник архівної та бібліотечної справи США [6, с. 46].

На початку ХХІ ст. знову активізується проблематика президентських бібліотек, пов'язана з рядом скандалів щодо розсекречення документів президентів Р. Рейгана та Дж. Буша-старшого [2, с. 505–506]. Журнал «Публічний історик» у 2006 р. розпочав дискусію про перспективи функціонування системи президентських бібліотек, присвятивши декілька номерів цій темі. В одній з публікацій Ш. Фосетт, помічник Архівіста США з президентських бібліотек, наголосила на розвитку музейної та освітніх функцій у підвищенні історичної грамотності населення, проведення науково-популярних заходів у приміщеннях бібліотек [9].

Ю. Фрінк у своєму дисертаційному дослідженні, присвяченому Президентській бібліотеці Дж. Буша-старшого, наголошує на перевазі системи президентських бібліотек для дослідників, вказує на спеціалізацію співробітників президентської бібліотеки на періоді правління президента Дж. Буша-старшого, що було б неможливо при централізованому зберіганні всіх президентських архівів в одному місці. Крім того, вона вказує на географічну єдність музейно-архівної та бібліотечної колекції з пам'ятними місцями президентської особистості, що полегшує роботу дослідників та зменшує їхні витрати [10, с. 256, 281].

Про переваги просвітницької діяльності президентських бібліотек і музеїв говорить статистика відвідування. Так, серед всіх заходів, проведених у системі NARA за 2010 р., виставки та освітні програми 13 президентських бібліотек відвідало 61% та 82% (відповідно) громадян й іноземних туристів [15]. Загальна кількість відвідувачів усіх президентських бібліотек у системі NARA у 2012 р. досягла близько 2 млн на рік, тоді як сам Національний архів та Адміністрацію документації відвідують близько 1 млн дослідників [16].

Під час світової економічної кризи 2009 р., пошуку шляхів оптимізації федеральних видатків в американському суспільстві знову було порушено питання про перспективи президентських бібліотек та доцільність існування цієї системи в сучасному вигляді. На виконання доручення парламенту NARA розробив проєкт вдосконалення системи президентських бібліотек, запропонувавши п'ять альтернативних моделей:

- 1) сучасна децентралізована модель ПБ з оптимізацією видатків;
- 2) розподіл сфери управління: NARA відповідає за архівні фонди, а президентські приватні фонди за музейні та бібліотечні колекції;
- 3) розділення президентської бібліотеки на архів і музей із підпорядкуванням відповідно NARA та президентським приватним фондам;
- 4) створення централізованого президентського архівного депозитарію під управлінням і на утриманні NARA, а музеї залишаються в регіонах у власності президентських фондів;
- 5) створення централізованого президентського архівного депозитарію та єдиного музею президентства під управлінням і на утриманні NARA [11, с. 238].

Проте необхідно зауважити, що Д. Ферреро, Архівіст США, який робив доповідь перед Конгресом у вересні 2009 р., не виділив найбільш прийнятний варіант для архівної системи, залишивши право вибору парламентаріям.

Згодом, у 2011 р., у доповіді перед Конгресом Д. Ферреро визначив, крім названих вище, ще й такі позитивні сторони нинішньої системи:

- недержавне фінансування будівництва та оснащення установ;
- фінансування інформаційної, просвітницької та дослідницької діяльності приватними ресурсами;
- розвиток інфраструктури регіонів, зокрема вливання коштів у місцеву економіку за рахунок притоку туристів [15].

Ефективність системи президентських бібліотек, розвиток приватно-державного партнерства, співпраця з місцевими університетами сприяли досягненню значних результатів. Так, президентські бібліотеки одні

з перших серед публічних архівних і бібліотечних установ почали створювати інтернет-портали та наповнювати їх інформаційними ресурсами. Президентська бібліотека Г. Трумена вперше залучила молодь до своїх навчальних заходів, створивши освітні програми на постійній основі, що послужило взірцем для інших закладів. Президентські бібліотеки Дж. Кеннеді, Ф. Рузвельта та Дж. Форда започаткували дистанційний доступ до цифрових та електронних колекцій [15].

Водночас критики традиційної системи президентських бібліотек мають свої аргументи. Наприклад, дослідник правової інформації з Університету Північної Кароліни Т. Галліна вважає, що найкращим варіантом могла бути модель, що передбачає централізоване зберігання архівного депозитарію. Він вважає, що децентралізована мережа президентських бібліотек додає складнощі для дослідників через неможливість переглядати одразу документи кількох президентів та необхідність долати великі відстані для ознайомлення з архівними матеріалами [11, с. 248].

На початку XXI ст. головна дискусія з приводу президентських бібліотек зосередилася в парламентських комітетах Конгресу США з активною підтримкою громадських активістів та журналістів. Зокрема, посилювався наголос на прозорості пожертв донорів на будівництво та обслуговування президентських бібліотек і музеїв, що знаходяться в підпорядкуванні NARA. Починаючи з 1999 р., це питання обговорювалося в Палаті представників, але й дотепер Сенат не підтримав жодну редакцію Закону «Про реформу донорства Президентської бібліотеки» (Presidential Library Donation Reform Act), проголосовану неодноразово нижньою палатою парламенту.

Першим законопроект представив конгресмен Д. Дункан у 1999 р., коли з'явилася інформація про закордонні пожертви у Фонд Президентської бібліотеки Б. Клінтона. Це викликало занепокоєння про вплив закордонних урядів на Адміністрацію Б. Клінтона, оскільки кошти для бібліотеки починають збирати за рік до закінчення терміну президентства. Крім того, Б. Клінтона, а пізніше й Дж. Буша-молодшого звинувачували в зловживанні владними повноваженнями, коли вони оголошували помилування звинуваченим у корупції особам після перерахування ними фінансів у фонди відповідних президентських бібліотек [7].

Останній проєкт Закону 2019 р., поданий конгресменом І. Каммінгсом, пропонує забезпечити прозорість фінансування президентських бібліотек через обов'язкове розкриття інформації про всіх донорів, починаючи від внесків більше ніж 200 дол., а також шокквартильну публі-

кацію фінансових надходжень до фондів президентських бібліотек [13]. Актуальність питання прозорості президентських пожертв підняв Фонд Президентської бібліотеки Б. Обама, який задекларував, що 68 донорів пожертвували понад мільйон доларів, при цьому не розкрив їхні дані. Журналіст К. Еверс-Хілструм також зазначив, що серед донорів є й благодійні фонди, а отже, справжнє джерело внеску невідоме [7].

Законодавці вимагали не лише розкриття сум пожертв до президентських фондів, але й обмеження їх кількості, оскільки бібліотеки стають все фінансово затратнішими для федерального бюджету. Ще Закон «Про президентські бібліотеки» 1986 р. увів обов'язкову частку компенсації NARA від фондів президентських бібліотек у розмірі 20% від суми будівництва та оснащення приміщень на збереження та використання бібліотечно-архівних фондів. Пізніше, у 2008 р., згідно з Законом «Про збереження президентських історичних документів» частку компенсації збільшили до 60%, але вона повинна почати діяти з президентства Б. Обама [16]. Крім того, з 1986 р. вводилося також обмеження на приміщення до 70 тис. кв. футів, що передавалося під управління NARA. Проте Дж. Буш-старший вже зміг обійти ці обмеження й побудував бібліотеку, що перевищувала законодавчі норми, однак передав під управління NARA лише 69,99 кв. футів [5].

Історик А. Кларк зазначає, що з часом (після зниження уваги до постаті експрезидента) великі площі президентських бібліотек перетворюються на «пусті гробниці», на утримання яких потрібні федеральні кошти, але використовуються ці приміщення президентськими приватними фондами для популяризації відповідного президента, при чому не завжди об'єктивно щодо історичної дійсності. Згідно зі статистичними даними аналітичних служб Конгресу, в перший рік роботи президентської бібліотеки її в середньому відвідують близько 300 тис. відвідувачів, проте за наступні п'ять років ця кількість зменшується більш ніж на 36% [16]. Отже, утримання громіздких приміщень лягає на плечі американських платників податків, при цьому вони не можуть впливати на внутрішню політику президентських бібліотек, а також на музейну та просвітницьку діяльність, що проводиться в інтересах певних політиків.

А. Кларк також зазначає, що за останнє десятиліття фонди президентських бібліотек, використовуючи політичну вагу експрезидентів, впливали на слухання в Конгресі по президентських бібліотеках, а також на призначення посадовців від NARA та терміни надання відкритого доступу до президентських документів [5]. Тому система президентських бібліотек США до останнього часу залишалася незмінною.

Дискусії щодо функціонування президентських бібліотек у США вийшли на новий рівень після оприлюднення інформації про те, що Президентська бібліотека Б. Обама матиме лише цифровий контент та не планується зберігання оригіналів архівних та музейних ресурсів. Б. Обама вирішив створити нову модель президентської бібліотеки та не передавати її під управління NARA, тобто його бібліотека повинна бути лише власністю Фонду Б. Обама. Проте, як пише журналіст М. Гленнон, громадяни все одно заплатили не менше 174 млн дол. своїх податків за реконструкцію парку в Чикаго, де було побудовано Президентський центр Б. Обама, та створення необхідної інфраструктури. Невдоволення місцевих активістів викликала головна мета створення цього закладу, яку Б. Обама визначив як виховання молодих політиків та нових лідерів, а не як публічний заклад, який би міг залучати туристів та дослідників [12].

Журналіст видання «Нью Йорк Таймс» Дж. Шусслер вказує на застереження деяких дослідників, що президентські документальні ресурси можуть бути розпорошені між різними установами, а без допомоги професійних архівістів систематизація цифрового контенту може призвести до складнощів пошуку та досліджень. У той же час історик Е. Кларк назвав ідею Б. Обама «благом для американського платника податків, оскільки NARA не буде обтяжена видатками та звинуваченням у політизації під час проведення виставок та культурно-просвітницьких заходів» [14].

Дослідник Д. Коен зазначає, що дискусія з приводу Президентської бібліотеки Б. Обама пішла не в тому руслі, оскільки архів Б. Обама вже є цифровим. Його президентство відзначилося переходом на електронний документообіг, тож проблема залишається в ефективному використанні цього ресурсу. Наприклад, Президентська бібліотека Ліндона Б. Джонсона нараховує близько 45 млн паперових аркушів, а вже ресурс Бібліотеки Б. Обама близько 1,5 млрд сторінок, 95% з яких створенні в електронному вигляді (електронні записи, таблиці, файли з вебсайту та соціальних мереж). Одна лише електронна пошта нараховує понад 1 млрд сторінок [3]. Якщо ж звернутися до попередників Б. Обама, то Президентська бібліотека Дж. Буша-молодшого нараховує вже понад 600 млн сторінок електронних записів його адміністрації за вісім років, що вже перевищувала весь документальний масив 12 президентських бібліотек в системі NARA, який за різними оцінками становив на 2008 р. – 550–580 млн сторінок [1].

Хоча загалом документальний ресурс Адміністрації Б. Обама створений у цифровому вигляді, але паперові матеріали, а це близько 30 млн аркушів, зберігатимуться в центральному архівосховищі NARA

у Вашингтоні. Фонд Б. Обама профінансує їх сканування та систематизацію [8].

Виконавчий директор Фонду Б. Обама Р. Коен відзначила фактори, що вплинули на рішення створити приватну цифрову президентську бібліотеку: збільшення частки компенсації NARA від Президентського фонду до 60% згідно з законом від 2008 р., а також правилами доступу до архівних документів від NARA. Скажімо, дослідники не мають доступу до оригіналів документів, якщо є цифрова копія. Отже, як зазначає Р. Коен, навіть як би в Президентській бібліотеці Б. Обама зберігалися паперові оригінали, після їх оцифрування – доступ до них все одно залишався цифровим [14].

Таким чином, за довгу історію системи президентських бібліотек у США та постійні дискусії з приводу моделі її функціонування, NARA, завдяки розвитку інформаційних технологій, знайшла найоптимальнішу модель президентської бібліотеки у вигляді майбутньої Президентської бібліотеки Б. Обама. Нова модель забезпечує збереження документальних інформаційних ресурсів інституту президентства в одному місці та надання цифрового доступу до них через світову мережу, а крім того – знижує витрати федерального бюджету на утримання будівлі окремої президентської бібліотеки та обслуговування її фондами, адже приміщення нової Президентської бібліотеки або Президентського центру буде повністю власністю Фонду експрезидента. Проте в нових умовах NARA, навіть формально, не може впливати на політику нової президентської бібліотеки, її культурно-просвітницьку діяльність і висвітлення постаті президента США та періоду його правління. Сьогодні в багатьох країнах світу організовуються президентські бібліотеки, музеї, фонди, які займаються як збереженням документальної спадщини глави держави, так і сприянням її дослідженню та популяризації, а отже, американський досвід є цінним для дослідників та співробітників цих установ.

Список бібліографічних посилань

1. Библиотеки мира: в США формируется электронный архив Джорджа Буша-младшего. URL: <https://www.prlib.ru/events/661686>.
2. Левченко Л. Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки: історія та організація : монографія. Миколаїв : Іліон, 2013. 1204 с.
3. Президентская библиотека Барака Обамы уже стала цифровой. URL: <https://novostiliteratury.ru/2019/04/novosti/prezidentskaya-biblioteka-baraka-obamy-uzhe-stala-cifrovoj>.

4. Чепуренко Я. О. Правове забезпечення формування фондів та використання інформаційних ресурсів президентських бібліотек США. *Архіву України*. 2001. № 4–5. С. 136–149.

5. Clark A. What you don't know about presidential libraries – and the scandalous way in which they are operated. URL: <https://historynewsnetwork.org/article/161804>.

6. Cox R. J. America's pyramids: Presidents and their libraries. *Government Information Quarterly*. 2002. Vol. 19, no. 1. pp. 45–75. [https://doi.org/10.1016/S0740-624X\(01\)00094-6](https://doi.org/10.1016/S0740-624X(01)00094-6).

7. Evers-Hillstrom K. Shining a light on presidential libraries – the unrenowned pay-to-play. URL: <https://www.opensecrets.org/news/2019/03/shining-a-light-on-presidential-libraries-the-unrenowned-pay-to-play-scandal>.

8. Fact Sheet: The Obama Presidential Archives. URL: <https://www.obama.org/updates/obama-presidential-archives-fact-sheet>.

9. Fawcett S. K. Presidential Libraries: A View from the Center. *The Public Historian*. 2006. Vol. 28, no. 3, pp. 13–36. <https://doi.org/10.1525/tph.2006.28.3.13>.

10. Frink J. S. The George Bush Presidential library center at Texas A and M University. URL: <https://oaktrust.library.tamu.edu/bitstream/handle/1969.1/ETD-TAMU-2009-08-7026/FRINK-DISSERTATION.pdf?sequence=3&isAllowed=y>.

11. Gallina T. J. The Future of Presidential Libraries: Assessing Alternative Models from a Legal Research Perspective. *Legal Reference Services Quarterly*. 2010. Vol. 29, no. 4. pp. 229–254. <https://doi.org/10.1080/0270319X.2010.527780>.

12. Glennon M. The Obama Center Can Afford More Than \$1 Rent. URL: <https://historynewsnetwork.org/article/169772>.

13. H. R. 1063–Presidential Library Donation Reform Act of 2019. URL: <https://www.congress.gov/bill/116/th-congress/house-bill/1063>.

14. Schuessler J. The Obama Presidential Library That Isn't. URL: <https://www.nytimes.com/2019/02/20/arts/obama-presidential-center-library-national-archives-and-records-administration.html>.

15. Testimony of David S. Ferriero Archivist of the United States before the House Committee on Transportation and Infrastructure and the House Committee on oversight and government reform on «Presidential libraries: their missions and future direction». URL: <http://www.archives.gov/congress/testimonies/house-transportation-oversight-pres-lib-hearing-archivist-testimony-02-28-2011.pdf>.

16. The Presidential Libraries Act and the Establishment of Presidential

Libraries (CRS Report No. R41513). URL: <https://fas.org/sgp/crs/secrecy/R41513.pdf>.

References

1. Biblioteki mira: v SShA formiruetsia elektronnyi arkhiv Dzhordzha Busha-mladshego [Libraries of the world: in the USA, the electronic archive of George W. Bush is formed]. (2010). *prlib.ru*. Retrieved from <https://www.prlib.ru/events/661686> [in Russian].
2. Levchenko, L. (2013). Arkhivy i arkhivna sprava Spoluchenykh Shtativ Ameryky: istoriia ta orhanizatsiia [Archives and archival management in the United States of America: history and organization]. Mykolaiv: Ilion [in Ukrainian].
3. Prezidentskaia biblioteka Baraka Obamy uzhe stala tcfirovoi [The Presidential Library of Barack Obama has already become digital]. (2019). *novostiliteratury.ru*. Retrieved from <https://novostiliteratury.ru/2019/04/novosti/prezidentskaya-biblioteka-baraka-obamy-uzhe-stala-cifrovaj> [in Russian].
4. Chepurenko, Ya. O. (2001). Pravove zabezpechennia formuvannia fondiv ta vykorystannia informatsiinykh resursiv prezydentskykh bibliotek SShA [Legal Basis for Collection Development and Use of Information Resources by US Presidential Libraries]. *Arkhivy Ukrainy – Archives of Ukraine*, 4–5, 136–149 [in Ukrainian].
5. Clark, A. (2016). What you don't know about presidential libraries – and the scandalous way in which they are operated. historynewsnetwork.org. Retrieved from <https://historynewsnetwork.org/article/161804> [in English].
6. Cox, R. J. (2002). America's pyramids: Presidents and their libraries. *The Government Information Quarterly*, 19(1), 45–75 [in English]. [https://doi.org/10.1016/S0740-624X\(01\)00094-6](https://doi.org/10.1016/S0740-624X(01)00094-6).
7. Evers-Hillstrom, K. (2019). Shining a light on presidential libraries – the unrenowned pay-to-play scandal. opensecrets.org. Retrieved March 13, 2019 from <https://www.opensecrets.org/news/2019/03/shining-a-light-on-presidential-libraries-the-unrenowned-pay-to-play-scandal> [in English].
8. Fact Sheet: The Obama Presidential Archives (2019). obama.org. Retrieved from <https://www.obama.org/updates/obama-presidential-archives-fact-sheet> [in English].
9. Fawcett, S. K. (2006). Presidential libraries: A view from the center. *The Public Historian*, 28(3), 13–36 [in English]. <https://doi.org/10.1525/tp.2006.28.3.13>.
10. Frink, J. S. (2010). The George Bush Presidential Library Center at Texas A and M University (Doctoral dissertation, Texas A & M University).

Retrieved from <https://oaktrust.library.tamu.edu/bitstream/handle/1969.1/ETD-TAMU-2009-08-7026/FRINK-DISSERTATIONpdf?sequence=3&isAllowed=y> [in English].

11. Gallina, T. J. (2010). The Future of Presidential Libraries: Assessing Alternative Models from a Legal Research Perspective. *Legal Reference Services Quarterly*, 29(4), 229–254 [in English]. <https://doi.org/10.1080/0270319X.2010.527780>.

12. Glennon, M. (2018). The Obama Center can afford more than \$1 rent. historynewsnetwork.org. Retrieved from <https://historynewsnetwork.org/article/169772> [in English].

13. H.R.1063–Presidential Library Donation Reform Act of 2019. (2019). [congress.gov](https://www.congress.gov): official website. Retrieved from <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/1063> [in English].

14. Schuessler, J. (2019). The Obama Presidential Library That Isn't. [nytimes.com](https://www.nytimes.com). Retrieved from <https://www.nytimes.com/2019/02/20/arts/obama-presidential-center-library-national-archives-and-records-administration.html> [in English].

15. Testimony of David S. Ferriero Archivist of the United States before the House Committee on Transportation and Infrastructure and the House Committee on oversight and government reform on «Presidential libraries: their missions and future direction». (2011). [archives.gov](https://www.archives.gov): official website. Retrieved from <http://www.archives.gov/congress/testimonies/house-transportation-oversight-pres-lib-hearing-archivist-testimony-02-28-2011.pdf> [in English].

16. The Presidential Libraries Act and the Establishment of Presidential Libraries (CRS Report No. R41513). (2015). fas.org. Retrieved from <https://fas.org/sgp/crs/secrecy/R41513.pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 30.01.2020.

Volodymyr Udovik,

PhD (History), Senior Researcher,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: udovik@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-7749-8095>

Presidential Libraries of the USA: Historical Discussions and Trends

The study is related to the study of the forms of organization of the formation and preservation of the documentary heritage of the US presidents, and examines historical discussions and modern views on the prospects of organizing the activities of presidential libraries, including the change of a sustainable model, formed in the late 1930 s.

Today the US Presidential Library System consists of 14 Presidential libraries that are integrated into the Presidential Library System and administered by The U. S. National Archives and Records Administration. The scientific novelty of the work is the coverage of discussions among American archivists, librarians and politicians which touched various approaches to organization preservation and popularization of the documentary heritage of the presidential power. The article discusses the idea of introducing a new type of presidential library in digital format. Researchers note that presidential library collections lobby parliamentary committees to preserve the traditional system of presidential libraries and prevent its reform. But with the development of information technologies, in the United States a new model of the Presidential Library is emerging, in the form of the forthcoming Obama Presidential Library, ensuring that the documentary information resources of presidency are stored in one place and provided digital access to them through Internet. And also new model reduces the federal budget's costs for maintaining a separate presidential library, since the new building of the new Presidential Library will be fully owned by the Obama Foundation and maintain at its expenses. Today, many countries establish presidential libraries and museums that are intended to preserve Presidents documentary legacies and enable its promotion and research, therefore the American experience is valuable to these countries.

Keywords: USA; the presidency; presidential library; Obama presidential library.